

Духовното развитие е истинска медицина

Един зависим човек е какавида, която трябва да разпукне пашкула си, да излети, да е свободен.

Калин Терзийски е един от най-продуктивните и най-известните български писатели. Автор е на романите „Алкохол“, „Лудост“, „Войник или Упование за обезсърчените“, на поетичната книга „Нови стихове съвсем в началото“ и на сборниците с разкази „Имен ден за добрия човек“, „Любовта на 35-годишната жена“, „Има ли кой да ви обича“, „Любовта на 45-годишния мъж“, „13 парчета от счупеното време“, „Ной дава последни указания за животните“, „Имен ден за добрия човек“, „Сурови мисли със странен сос“. Калин е преминал през ада на зависимостта и психиатрията, за да намери своята лудост и любов в литературата и живота.

Поводът за твоето гостуване в Прага е 18 –тия Международен панаир „Светът на книгата 2012“. Ти си поканен за официален гост на фестивала, защото си носител на наградата за литература на Европейския съюз през 2011 г.

Поводът всъщност е, че съм добър писател. А наградата на Европейския съюз за литература е за сборника с разкази „Има ли кой да ви обича“, издаден от „Жанет 45“. Това е първата книга, която съставих по концептуален начин, с една обща червена нишка от настроения и идеи. Книгата е оптимистична, макар и донякъде странна.

Имам и два романа, които са подобри. Аз съм най-продуктивният в момента български писател и се надявам това, което правя, да се харесва.

На какво се дължи твоята продуктивност като писател?

Моята продуктивност се дължи на това, че не пия. Талантът си е талант, но енергията се губи и печели. Сега просто се концентрирам и издавам книга след книга. Т.е. аз вече не съм бохем, а аскет и амбулантен писател, защото пиша в кафенета и ресторанти нощем и денем. Освен това съм вегетарианец.

Не ям месо. То е продукт на убийство, а за мен това е излишно. Но готвя много добре. Почти не ям рафинирани продукти и продукти, които втасват. Храня се със зърнени

Калин Терзийски

Снимка: личен архив на К. Терзийски

храни, пълнозърнест хляб и тръстикова захар. Пия прясно мляко, ям извара, но не и сирене. Естествено е на 21–22 г. един студент по медицина да няма добро отношение към месото. Тогава бях станал вече християнин. Бях санитар на Бъдни вечер и една възрастна пациентка ме попита: „Ти, момче, защо не си вкъщи?“. – „Защото съм на работа.“ – „Ама това е семеен празник. На него се ядат 7 или 9 постни манджи“. – „Не, това е денят, в който се е родил Спасителят“, отвърнах ядосано. Но не се помолих за себе си, че съм толкова гневен.

Значи вегетарианството ти не е свързано с медицината, а с някакво твое духовно развитие?

Духовното развитие е истинската медицина. Защото каква е тази медицина, при която докторът е с коремче, запалва цигарка и просто ти казва – намали това, намали онова, но не ти дава цяла концепция как да си здрав, а просто ти изписва лекарства, с които нещо да компенсираш? Всъщност за доктора е удобно ти да си болнав човек и той да ти дава нови и нови лекарства, защото лекарствата са най-печелившият и най-силно развиващият се бизнес.

Лекарят донякъде се превръща в дистрибутор на лекарствени фирми. Производството на антидепресанти е също бързо развиващ се бизнес. Те осъществяват вече много по-мощен контрол върху човешкото съзнание, поведение и щастие. И лекарите, вместо да съветват хората да бъдат едни стремящи се към съвършенство същества, ги съветват как да си купят тези или онези лекарства – като някакви дистрибутори.

Това като бивш лекар ли го казваш?

Аз не съм бивш лекар. Давам лекарства, както бих дал на някого сол. Предпочитам да покажа на пациента един нов начин на живеене. Разбира се, ако един човек е в дълбока клинична депресия, аз му изписвам антидепресанти. Общо взето психиатрите са една от най-добрите потребителски групи.

Как от лекар стана писател?

Винаги съм имал много силен стремеж към изкуство. За мен животът и изкуството са като двете страни на една монета – хубавата страна е изкуството, не толкова хубавата – животът. От малък аз разглеждам албуми с картини, чета книги и може би по-малко слушам музика. Аз съм художнически тип писател, човек, който чрез картините създава философиите. Имам много силно развита визуална памет, мисъл и фантазия. Изкуството винаги ме е влечало като цялостен начин на живот.

Защо тогава следва медицина?

Защото си бях обещал, завършвайки Националната природо-математическа гимназия, да кандидатствам всяка година в Художествената академия, макар че няха връзки, а и не се бях готвил кой знае колко. Ходих три месеца на курсове. Рисувах, и рисувах, и рисувах, но знаех, че няма да ме приемат. И затова реших да кандидатствам медицина – струваше ми се най-престижно. Медицината е също изкуство. Тя е емоционално богата професия. А аз прекалено много обичам хората не само като биологични обекти, а и просто като хора. Всъщност това

е едно и също. Не трябва да се прави разлика между духовно, материално и т.н. Дуализмът е побърквал хората от хиляди години.

Моят крак и моята душа са едно и също и не бива да се отделят. Тенденцията към отделяне създава вече това мъчително отричане на себе си. Моите нокти са свещени, както моят дух и моята душа. Не бива да ги отделяш от себе си, мъчителна е идеята за завършеност. Някой казва: „Аз съм такъв човек.“ Не си такъв, след малко може да си друг. Човек е една динамична система. Ако днес е професор, утре може да е слуга на някой месар. Както е умен, след пет дена може да е глупав, което аз съм забелязвал хиляди пъти, работейки като геронтопсихиатър.

Какво те накара да се насочиш към психиатрията?

В романа „Лудост“ давам една такава вихрена поредица от обяснения в една глава – от суета, защото младото момче иска да бъде интересно и защото жените, естествено, си падат повече по психиатрите. За кои лекари се правят най-много филми? За психиатрите, естествено. От друга страна причина да стана психиатър е и напълно противоположният ми стремеж към святост и към себераздаване – да отидеш при най-бедните и най-отхвърляните, да си при тях, които са най-нещастни. Желанието да си като Франциск, който отхвърля всичко и отива при най-бедните. Захвърля и сандалите, и тоягата. Не е толкова просто хем да си суетен, хем да искаш да си светец. Това е страшно силна тенденция при мен.

Колко години работи като психиатър?

Пети и шести курс работих като сестра. Десет години съм бил по психиатрии, а пет години съм работил там. Едновременно работех и като психиатър, и като сценарист. Като сценарист изкарвах повече пари и определено не бях от най-бедните. Но всъщност богатството не беше важно за мене. Може да си богат и пак да държиш ръката на бедните хора и да изпитваш и състрадание, и съчувствие

към тях. Пишех скечове за телевизията веднага след смъртните актове и след експертните за настаняване на задължително лечение.

И не полудяваше ли?

Полудявах, за съжаление. И то в най-тривиалния смисъл – ставах все по-нервен, все по-нещастен, все по-объркан и то най-вече, защото усещах, че не правя нищо смислено, полезно и хубаво. Пишех експертни, с които да изкарвам по някой лев, защото психиатричната експертна дейност в съда се заплаща. От 30 до 50 процента от времето на психиатрите минава по разни зали. Истинският зловец, идиотски абсурд е в тия зали. Аз се разболявах от ден на ден от този абсурд и безсмислие.

И докъде стигна?

Стигнах до това, че един ден не отидох на работа, както и на втория, и на третия. На четвъртия се обадох на един колега и казах, че ако директорът на болницата иска да се видим, може да дойде в един ресторант на ул. „Иван Асен“. Той дойде. Със себе си водеше двама психиатри. Почерпихме се и аз им казах, че повече няма да се занимавам с тези глупости. Той ми пожела успех и аз заработих като радио сценарист. Любо Нейков тогава изгряваше с моите неща. Започнах да пиша много и станах писател. Пишех основно скечове.

Калин Терзийски

На Международния книжен панаир „Светът на книгата 2012“ - Прага

Какво представлява романът ти „Лудост“?

Всъщност „Лудост“ е един любовен роман, в който описвам как напускам психиатрията и семейството си заради жената, с която и сега живея. Напуснах всичко и се оказа, че съм го напуснал, за да заживея ужасен живот, в който продуцентът на предаването за което работех – прочутият Стефан Рядков – се криеше, не знам как се дематериализираше и в продължение на година се измъкваше, без да ни плати. Тогава започнах да пия извънредно много и две години по-късно вече бях много болен човек, страдащ от алкохолизъм. През 2004 г. си подарих джигесема на един клошар, защото се оплакваше, че му е много тежко без джигесем. Българите, подобно на този клошар, се оплакват непрекъснато, че нещо не ни е наред. Така и клошарът се оплакваше, че се чувства зле без джигесем. Като му дадох своя, ми каза: „Ама аз какво ще го правя без зарядно?“ И аз изтичах до вкъщи и му дадох и зарядното си. Останах без джигесем, а месеци по-късно си подарих и личната карта на

Карбовски и той веднага я залепи с универсално лепило на стената – там, където аз обикновено сядах, за да пием. И заживях един наистина писателски и бохемски живот. Бохемският живот е ужасно мъчителен. Въсщност бохем и алкохолик е много често едно и също. Бохемът живее пиейки, и пие, живеейки. Аз вече не можех да живея без да пия. Това продължи около пет години. По време на една творческа командировка до морето влязох в болница с много тежки сърдечни проблеми и след това пак продължих да пия.

Добре, като си минал по този път, кажи как могат хората да се предпазят от такъв род пристрастявания?

На тази тема е романът „Алкохол“, който не мога да разкажа по никакъв начин, защото не го помня. Той е толкова вулканично изливане на чувства, знания и мъдрост по въпроса за освобождаването на човека от тази зависимост, че не мога да го преразказвам. Има и притча, измислена от мен, за Сюлейман Великолепни и неговия син. Има и чисто медицински статии, поезия и т.н. Всичко това е на близо 300 стр. Вътре съм вложил семената на моето знание за това какво аз знам за алкохолизма, как да се предпазим от него, как да излезе човек от това състояние. Един зависим човек е какавида, която трябва да разпукне пашкула си, да излети, да е свободен. За това става въпрос в „Алкохол“. Смята се, че има биологично тревожни хора. А алкохолът премахва тревожността. Причините може да са различни – липса на слънце, самота, депресия... Неслучайно около екватора хората не пият.

Доколко романът „Алкохол“ разказва за перипетиите на приятелството ти с Мартин Карбовски?

„Алкохол“ е разкъсана книга и една от нишките в нея е приятелството ми с Карбовски. Ние бяхме велики приятели. Там е описана и случката, която ни раздели. През 1996 г. аз бях медицинска сестра на две места. Една сутрин не исках да се прибера вкъщи. И изведнъж видях Карбовски в Студентския град. „Хайде да изпием по една бира“, си казахме и изпихме още няколко. „Дъра- дъра, какво става тук бе, хора, вие какво смятате, вие какво си въобразявате?“ И започнахме да дърпаме хората. Това беше по времето на Жан Виденов. Някои ни отговаряха: „А вие какво знаете? Ние сме участвали в Пражката пролет“. Те дори се гордеха, че са идвали тук по това време. „Ей сега ще видите какво ще направим!“, заявихме ние. Отидохме на един строеж, събрахме сто кила дърва и ги занесохме пред Народното събрание. Войничетата казаха, че ще им съсипем службата и ние дръпнахме дървата по-нататък, запалихме огъня. Карбовски направи едно плакатче: „По-добре малък огън днес, отколкото голям пожар утре“ и засече времето, за да разбера колко часа ще трае нашата революция. Хората минаваха, оглеждаха се и накрая дойдоха ченгетата с три коли. Един каза: „Я, веднага си съберете боклуците“. Аз казах: „Това не са боклуци. Това е протест, демонстрация.“ Той взе едно дърво, което счупи в главата ми, бутна ме, паднах. Закараха ни в участъка и цяла нощ бяхме на трамвая – това е една релса, на която висиш с белезници. Изтрезняхме за десет минути. Висиш прав цяла нощ, става ти лошо. Минаваше непрекъснато един младок с пицови – „А, подпалвачите – до 17 години затвор!“ А Карбовски все повтаряше: „Искам да говоря с адвокатката си. Имам право на телефонно обаждане“. Висяхме на трамвая до към четири часа. Като ни отключиха, ни сложиха на една пейка. Доведоха и един палестинец на 60 г. без адресна регистрация. Комунист. Оказахме се трима революционери. „Това не са комунисти, това са боклуци, борете си!“, викаше той. Пуснаха ни в една

кабинка – два на три метра. Докараха един французин с митническо нарушение, който карал чорапи, а самият той беше без чорапи. Аз си свалих чорапите и му ги оставих. Това ми бяха сватбените чорапи, но му ги подарих. Накрая се прегърнахме и ние с Карбовски му изпяхме „Марсилезата“. Това беше в събота сутринта. В понеделник вече ни осъдиха условно.

Пред нас в съда бяха едни човечета, като извадени от „Престъпният човек“ на Чезаре Ломброзо. „Крадохме руска класическа литература и ни осъдиха на три години за рецидив“, казаха те, излизайки от залата.

„О, ние с нашето подпалвачество сме мъртви!“, си помислихме.

„Съжالياват ли за това, което извършихте?“, попита съдийката – младо момиче.

„Да, съжالياвам“, отговорих аз. „Защото работя на две места, стажант лекар съм, а изкарвам пари за пет хляба. Какво си въобразявате вие? Съжالياвам за такива като вас, които пълзят и ги мачкат“. Те почнаха да се хихикат. Накрая съдът реши да ни осъди за дребно хулиганство и ни наложи 50 лева глоба. И Карбовски моментално тръгна да плаща 50-те лева...

Явно си щастлив, че вече не работиш като психиатър, но ти постоянно се връщаш в творчеството си към „психиатрични“ теми – „Алкохол“, „Лудост“...

Бих могъл да работя всичко. Буда, когато умира на 80 г., е напълно угаснал.

Той се е самоугасил, успокоил се е. Човек трябва да е невъзмутим и спокоен.

Писателството осигурява ли ти насъщия?

Аз съм непрекъснато на ръба. Няма спокойствие и една секунда. Не правя компромиси заради парите. Тази дума „невъзмутим“ най-много ми хареса от цялата будистка идея. Това да си християнин и да си будист е странно, но го мисля като естествен път.

А тази невъзмутимост може ли човек да я отглежда?

Добре е да я отглежда. Във всяка една ситуация на живота.

Трябва да сме като струни, за да поддържаеме този живот в свръхвъзбуда и напрежение, но и да сме безчувствени като роботи. Западната цивилизация ни поставя много двойки изисквания..

Последният ти роман „Войник“ също ли е автобиографичен?

Докато в „Лудост“ съм разказал годините си като психиатър, в последния си роман „Войник“ пиша за по-предхождащи години. Бях войник – граничар от 1988 до 1990 г. и това са доста особени години в моя живот: турските събития, падането на Берлинската стена, пълното отваряне на границите, ембаргото на Сърбия. Ние слагахме втори ред бодлива тел на границата и после я махахме.

За основата на романа послужи едно пътешествие на двама души – писател (аз) и музикант (един приятел). Разказва се за живота на 40-годишни хора, които търсят устоите си в ония години, които са преживели заедно. Музикантът съвсем наскоро е оставил жена си, преселил се е на 200 м. на същата улица при по-млада жена, но се връща всеки ден в старата си къща, защото там му е работилницата за мотори. Преди е правил китари. Свирил е с барабаниста на Джим Хендрикс Мич Мичъл. И двама-

та пътуваме и говорим ту за прекрасното му бъдеще, ту за самоубийството, което смята да извърши, отчаян и разтреперан. Той си казва – ето това е бъдещето ми, сега ще започна с тази нова жена и в същото време ходи всяка вечер да плаче при старата си жена. Аз се явявам като човек, който си спомня и своето минало. Романът е за безнадеждността на уталожения човек, който обаче не знае какво може да го крепи, след като всичко е като хладка вода и тогава се появява идеята за смелостта сама по себе си – че си войник всеки ден в борбата срещу ужаса, хаоса, безсмислието и празнотата на живота. Ако си войник, ти си спасен човек – с тази чудовищна смелост, която човек има, за да се опълчи срещу безсмислието. После искам да напиша едни роман „Клас“.

А „Лудост“ е роман за любовта. Той е умерена книга – в него ги няма тромпетите на ада и фанфарите на рая. Завършва много странно – една сутрин се събуждам в новата си стаичка. Грее слънце, аз съм свит на кълбо, от страх и надежда. И си казвам: „От днес ще започне този живот, в който се хвърлих“.

Мария Захариева

Май 2012

КАЛИН НИКОЛОВ ТЕРЗИЙСКИ

е роден на 22 март 1970 г. в кв. Подуене, София. Завършил е Националната природо-математическа гимназия (НПМГ) в София. След отбиване на двугодишна военна служба в Гранични войски, през 1990 г. записва медицина във Висшия медицински институт – София, където завършва през 1996 г., след което специализира психиатрия до 2000 г. По това време работи и като дърводелец, анкетатор, санитар и медицинска сестра.

В първите четири години след завършването си работи като психиатър във втората по големина психиатрия в България – Държавна психиатрична болница „Свети Иван Рилски“ в кв. Курило, Нови Искър. Успоредно с това започва да пише за вестници и за списанията „SAX“, „Егоист“, „Клуб М“, „Ева“, „Едно“, „Night life“.

През 2000 г. напуска работата си на лекар и се отдава изцяло на писането. Работи като сценарист в телевизии и радио. От 1996-а до 2010-а работи като сценарист в предаванията: „Квартал“, „Лица“, „Каналето“ (БНТ), „Досиетата Хъ“ (Дарик радио), „Шаш“, „Пълна лудница“. През 2003 участва в провеждането на обществените експерименти на Мартин Карбовски.

През 2006 г., заедно с Мартин Карбовски и Ангел Константинов, създава литературния клуб „Литература*Диктатура“.

През март 2010 г. учредява, заедно с група водещи сценаристи, Сдружение на българските телевизионни сценаристи (СБТС). Учредител е и на Асоциация на писателите в България.

През 2009 и 2010 г. участва в организирането на популярните публични четения „Зачитане“, чийто основен организатор е поетът Стефан Иванов.